

Mål T-58/01

Solvay SA mot Europeiska kommissionen

”Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Sodamarknaden i gemenskapen — Beslut i vilket en överträdelse av artikel 81 EG konstateras — Avtal som garanterar ett företag en minsta försäljning till en annan medlemsstat och inköp av den mängd som krävs för att uppnå minimimängden — Preskription av kommissionens befogenhet att ålägga böter eller sanktioner — Rimlig tidsfrist — Väsentliga formföreskrifter — Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna — Rätt till tillgång till handlingarna i ärendet — Böter — Överträdelsens allvar och varaktighet — Försvärande och förmildrande omständigheter”

Tribunalens dom (sjätte avdelningen) av den 17 december 2009 . . . . . II - 4793

Sammanfattning av domen

1. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Preskriptionstider i fråga om förfaranden — Tillfälligt upphävande — Kommissionens beslut är föremål för prövning vid domstolen — Räckvidd*
(Rådets förordning nr 2988/74, artikel 3)
2. *Gemenskapsrätt — Principer — Iakttagande av en rimlig tidsfrist — Tillämpningsområde — Konkurrens — Administrativt förfarande — Domstolsförfarande — Åtskillnad vid bedömningen av huruvida en rimlig tidsfrist har iakttagits*
(Rådets förordning nr 17)

3. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Kommissionens skyldigheter — Iakttagande av en rimlig tidsfrist*
(Rådets förordning nr 17)
4. *Kommissionen — Kollegialitetsprincipen — Räckvidd — Beslut i ett konkurrensärende*
(Fusionsfördraget, artikel 17)
5. *Invändning om rättsstridighet — Räckvidd — Rättsakter mot vilka invändning om rättsstridighet kan göras — En institutions arbetsordning*
(Artikel 241 EG)
6. *Institutionernas rättsakter — Bekräftande av antagna rättsakters giltighet — Procedur*
(Kommissionens arbetsordning av år 1999, artikel 16 första stycket)
7. *Gemenskapsrätt — Principer — Rätten till försvar — Tillämpningsområde — Konkurrens — Administrativt förfarande — Principens tillämpning när kommissionens första beslut har ogiltigförklarats*
(Artikel 81.1 EG)
8. *Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna*
(Artikel 81.1 EG)
9. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Iakttagande av rätten till försvar — Tillgång till handlingarna i ärendet — Räckvidd — Vägran att lämna ut en handling — Följder*
10. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Tillgång till handlingarna i ärendet — Föremål för talan — Underlåtenhet att lämna ut handlingar som kommissionen innehar — Tribunalens bedömning mot bakgrund av rätten till försvar i det aktuella fallet*
11. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Åsidosättande av rätten till försvar — Ej vederbörlig tillgång till handlingarna i ärendet — Tillgång ges under domstolsförfarandet*
12. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Kommissionens beslut — Beslut i vilket en överträdelse konstateras och böter åläggs — Ogiltigförklaring på grund av fel i förfarandet*
(Rådets förordning nr 17)
13. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Kriterier — Överträdelsens allvar — Bedömning — Marknadsuppdelning — Överträdelse som kan kvalificeras som allvarlig oberoende av om avtalet var hemligt*
(Artikel 81.1 EG; rådets förordning nr 17, artikel 15. 2)
14. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Beslut av kommissionen varigenom en överträdelse konstateras — Bevisbördan avseende överträdelsens existens och varaktighet åvilar kommissionen*
(Artikel 81.1 EG; rådets förordning nr 17, artikel 15.2)

15. *Konkurrens — Dominerande ställning — Fastställande av en dominerande ställning på grundval av innehavet av en oerhört stor marknadsandel*
(Artikel 82 EG)
16. *Förfarande — Ansökan genom vilken talan väckts — Formkrav — Kortfattad framställning av grunderna för talan*
(Tribunalens rättegångsregler, artikel 44.1 c)
17. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Kriterier — Förmildrande omständigheter — Företaget har samarbetat när kommissionens tjänstemän gjort sina kontroller — Omfattas inte*
(Artikel 81.1 EG; rådets förordning nr 17, artikel 14)
18. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Avskräckande effekt*
(Artikel 81.1 EG; rådets förordning nr 17, artikel 15.2)

1. Enligt artikel 3 i förordning nr 2988/74 om preskriptionstider i fråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt konkurrensreglerna upphävs preskriptionstiden i förfaranden så länge kommissionens beslut är föremål för prövning vid Europeiska gemenskapernas domstol. Denna hänvisning ska, efter det att förstainstansrätten inrättats, uppfattas så att den i första hand avser ett mål som är anhängigt vid nämnda domstol, i den utsträckning som talan mot beslut om påföljder eller böter på området för konkurrensrätt omfattas av dess behörighet.

Preskriptionstiden upphävs även tillfälligt under hela den tid då målet prövas vid domstolen vid överklagande. Artikel 60

i domstolens stadga och artikel 3 i förordning nr 2988/74 har olika tillämpningsområden, och det förhållandet att ett överklagande inte har suspensiv verkan kan inte frånta artikel 3 i nämnda förordning, som avser de situationer i vilka kommissionen ska avvakta gemenskapsdomstolens beslut, all verkan. Dessutom skyddar artikel 3 kommissionen mot preskriptionens verkningar i de fall den måste avvakta gemenskapsdomstolens avgörande i förfaranden som kommissionen inte har kontroll över, innan det står klart huruvida den angripna rättsakten är rättsstridig eller ej. Argumentet att inrättandet av en prövning i två instanser inte gör det möjligt att utsträcka perioden av tillfälligt upphävande av preskriptionstiden kan således inte godtas. Ett tillfälligt upphävande av preskriptionstiden ger endast kommissionen möjlighet att eventuellt fatta ett nytt beslut i det fall då överklagandet av en dom av tribunalen, enligt vilken ett kommissionsbeslut ogiltigförklaras, ogillas. Detta tillfälliga upphävande av

preskriptionstiden får ingen verkan på det beslut som har ogiltigförklarats genom tribunalens dom. Kommissionen är vid ett överklagande visserligen formellt sett inte förhindrad att handla och att anta ett nytt beslut till följd av förstainstansrättens ogiltigförklaring av det ursprungliga beslutet. En talan som väcks mot det slutliga beslutet, varigenom sanktionsåtgärder vidtas, medför emellertid att preskriptionstiden i fråga om förfaranden enligt konkurrensreglerna tillfälligt upphävs till dess att gemenskapsdomstolen slutgiltigt tagit ställning till talan. Om kommissionen var skyldig att fatta ett nytt beslut efter det att tribunalen har ogiltigförklarat ett beslut utan att avvakta domstolens dom, skulle det finnas risk för att det samtidigt förelåg två beslut som avser samma sak i det fall då domstolen upphäver tribunalens dom. Det förefaller strida mot kraven på ett ekonomiskt administrativt förfarande att, i det enda syftet att hindra att preskriptionstiden löper ut, ålägga kommissionen att fatta ett nytt beslut innan det står klart huruvida det ursprungliga beslutet är rättsstridigt eller ej.

Preskriptionstiden upphävs enligt artikel 3 i förordning nr 2988/74 tillfälligt under hela den tid målet pågår vid domstolen efter överklagandet, och kommissionen kan följaktligen inte kritiseras för att ha åsidosatt principen om en rimlig tidsfrist endast på grund av att den avvaktar domstolens avgörande av detta

överklagande innan den antar ett nytt beslut.

(se punkterna 73, 79, 80, 83, 84, 86–89 och 102)

2. Vid prövningen av en anmärkning avseende ett åsidosättande av principen om en rimlig tidsfrist, ska åtskillnad göras mellan det administrativa förfarande som genomförs i ett konkurrensärende enligt förordning nr 17 och det rättsliga förfarande som genomförs om talan väcks mot kommissionens beslut. Den period under vilken gemenskapsdomstolen prövar lagenligheten av beslutet samt giltigheten av domen som meddelats i första instans får inte beaktas vid fastställandet av hur länge förfarandet vid kommissionen pågår.

(se punkt 105)

3. Åsidosättandet av principen om en rimlig tidsfrist vid antagandet av ett beslut efter ett administrativt förfarande i ett konkurrensärende motiverar inte att ett beslut av kommissionen ogiltigförklaras, såvida beslutet inte samtidigt medför att det berörda företags rätt till försvar åsidosätts. Om det inte har fastställts att den oskäligt långa tid som förflutit har

påverkat de berörda företagens möjlighet att försvara sig effektivt, saknar underlåtelsen att iaktta principen om en rimlig tidsfrist betydelse för det administrativa förfarandets giltighet

ärendet kommer att antas liksom beslutets innehåll, räcker inte för att det ska anses att kommissionen har åsidosatt kollegialitetsprincipen. Kommissionsledamöternas kollegium är på inte sätt bundet av ett sådant uttalande, och det kan efter en gemensam överläggning besluta att inte anta ett sådant beslut.

(se punkt 113)

4. Kollegialitetsprincipen grundas på kommissionsledamöternas jämbördighet i beslutsfattandet och innebär särskilt dels att besluten ska fattas gemensamt, dels att alla ledamöterna i kollegiet, på ett politiskt plan, är kollektivt ansvariga för samtliga beslut som antas. Iakttagandet av kollegialitetsprincipen, särskilt kravet att besluten ska fattas gemensamt, är med nödvändighet av betydelse för de rättssubjekt som berörs av beslutens rättsverkningar, i den meningen att rättssubjekten måste vara säkra på att besluten verkligen har fattats av kollegiet och att de exakt överensstämmer med dess vilja. Detta gäller i synnerhet rättsakter vilka uttryckligen betecknas som beslut, som kommissionen har utfärdat gentemot företag eller företagssammanslutningar med tanke på efterlevnaden av konkurrensreglerna, och vilka har till syfte att fastställa överträdelse av dessa regler, utfärdat förelägganden för företagen och ålägga dem ekonomiska sanktioner

Enbart den omständigheten att det i pressmeddelande, som inte härrör från kommissionen och inte har någon officiell karaktär hänvisas till ett uttalande av kommissionens talesman, i vilket anges det datum då ett beslut i ett konkurrens-

(se punkterna 132–136)

5. Tillämpningsområdet för artikel 241 EG omfattar bland annat bestämmelser i en institutions arbetsordning, vilka visserligen inte utgör rättslig grund för det omtvistade beslutet och inte har samma verkningar som en förordning i den mening som avses i artikeln i fördraget, men som bildar den egentliga ramen för antagandet av beslutet och som därmed tillgodoser kravet på rättssäkerhet för de personer till vilka beslutet är riktat. Det är viktigt att en mottagare av ett beslut ges möjlighet att i särskild ordning ifrågasätta lagenligheten av den rättsakt som avgör beslutets formella giltighet, oaktat att den ifrågavarande rättsakten inte utgör rättslig grund för beslutet, när mottagaren inte har kunnat begära ogiltigförklaring av den rättsakten innan han delgavs det omtvistade beslutet. En invändning om rättsstridighet kan följaktligen framställas mot bestämmelserna i kommissionens arbetsordning, i den mån de ska säkerställa skyddet för enskilda. En invändning om rättsstridighet ska begränsas till det som är oundgängligt för att lösa tvisten. Artikel 241 EG har inte till syfte att ge

en part möjlighet att, oavsett vilken form av talan det rör sig om, ifrågasätta tillämpligheten av vilken rättsakt av allmän karaktär som helst. Den allmänna rättsakt vars lagenlighet ifrågasätts ska följaktligen vara direkt eller indirekt tillämplig på det fall som är föremål för talan, och det ska föreligga ett direkt rättsligt samband mellan det individuella beslut som ifrågasätts och den ifrågavarande allmänna rättsakten

(se punkterna 146–148)

6. I artikel 16 första stycket i kommissionens arbetsordning föreskrivs att rättsakter som antas vid kommissionens sammanträden ska fogas till protokollet för det sammanträde vid vilket de antogs, på det eller de språk på vilka de är giltiga och på ett sådant sätt att de inte kan avskiljas och att dessa rättsakters giltighet bekräftas genom ordförandens och generalsekreterarens underskrift på den sammanfattande anteckningens sista sida. Denna bestämmelse är inte rättsstridig. De formaliteter för bestyrkande som föreskrivs i denna bestämmelse överensstämmer med rättssäkerhetsprincipens krav.

(se punkterna 151, 156 och 157)

7. När kommissionen – efter det att ett beslut, varigenom företag som överträtt artikel 81.1 EG ålägs sanktionsåtgärder,

ogiltigförklarats på grund av ett formfel som endast avser kommissionsledamöternas kollegiums sätt att slutligt anta beslutet – antar ett nytt beslut, med ett i huvudsak identiskt innehåll och som grundas på samma anmärkningar är den inte skyldig att höra de berörda företagen på nytt.

Kommissionen behöver inte heller genomföra ett nytt samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, ens om fler medlemsstater har anslutit sig till Europeiska gemenskapen under tiden mellan samrådet med kommittén och det nya beslutets antagande och sammansättningen av denna kommitté därmed har ändrats. En institutions ändrade sammansättning påverkar inte själva institutionens kontinuitet, eftersom dess slutliga eller förberedande rättsakter i princip bevarar alla sina rättsverkningar. Det finns inte heller någon allmän gemenskapsrättslig princip om kontinuitet i ett förvaltningsorgans sammansättning vid behandlingen av ett ärende som kan leda till åläggande av böter.

De rättsfrågor som kan uppstå vid tillämpningen av artikel 233 EG, exempelvis frågor rörande den tid som har förflutit, möjligheten att återuppta förfaranden enligt konkurrensreglerna, rätten att få tillgång till handlingarna i akten till följd av återupptagandet av förfarandet, åtgärder av förhørsombudet samt eventuella konsekvenser av artikel 20 i förord-

ning nr 17, kräver inte heller att nya förhör hålls, eftersom de inte ändrar innehållet i anmärkningarna och enbart kan bli föremål för prövning vid en eventuell senare domstolsprövning.

Dessutom är risken för att en kartell ska påverka handeln mellan medlemsstaterna, det vill säga dess potentiella verkan, tillräcklig för att den ska omfattas av tillämpningsområdet för artikel 81 EG, och det är inte nödvändigt att visa en faktisk påverkan på samhandeln. Det krävs emellertid att kartellens potentiella påverkan på samhandeln är märkbar eller, med andra ord, inte betydelselös.

(se punkterna 165, 166, 183 och 188–190)

8. För att ett avtal mellan företag ska anses kunna inverka på handeln mellan medlemsstater krävs att det med tillräcklig grad av sannolikhet, på grundval av rättsliga eller faktiska omständigheter, kan förutses att avtalet i fråga direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan inverka på handelsförhållandena mellan medlemsstater, så att det kan komma att hindra förverkligandet av de mål som ställts upp om en gemensam marknad mellan staterna. Inverkan på handeln inom gemenskapen följer i allmänhet av flera faktorer i förening, som var för sig inte nödvändigtvis är avgörande.

Ett garantiavtal avseende en minsta årlig försäljning på en nationell marknad kan per definition avleda handelsflödena från den riktning som de annars skulle ha haft. Ett sådant avtal leder nämligen till att en del av den produktion som kunde ha exporterats till andra medlemsstater dras tillbaka från marknaden.

(se punkterna 208–210 och 215)

Det saknar i detta avseende betydelse huruvida kartellens påverkan på handeln varit negativ, neutral eller positiv. En konkurrensbegränsning anses nämligen kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna när den kan avleda handelsflödena, bort från den riktning som de annars skulle ha haft.

9. Rätten att få tillgång till handlingarna i ärendet följer av principen om iakttagande av rätten till försvar, och den innebär att kommissionen, i ett förfarande för tillämpning av konkurrensreglerna, måste ge ett företag som berörs möjlighet att undersöka samtliga handlingar som ingår i akten i utredningen och som kan vara relevanta för företagets försvar. Dessa omfattar såväl handlingar

som är till företagets fördel som handlingar som är till dess nackdel, med förbehåll för andra företags affärshemligheter, kommissionens interna handlingar och andra konfidentiella uppgifter.

Det berörda företaget ska vad avser fällande material visa att den slutsats som kommissionen drog i sitt beslut skulle ha varit en annan om en handling som inte har kommunicerats, och som kommissionen har lagt till grund för sina invändningar mot detta företag, egentligen inte borde ha använts som fällande material. När det gäller friande material ska det berörda företaget visa att underlåtenheten att lämna ut handlingarna i fråga kan ha påverkat förfarandet och innehållet i kommissionens beslut på ett sätt som är till nackdel för företaget. Det är tillräckligt att företaget visar att det skulle ha kunnat använda nämnda friande material till sitt försvar i den mening som avses i artikel 47 i förordningen om företagens rätt till försvar, om handlingen hade kunnat åberopas under det administrativa förfarandet, skulle ha kunnat åberopa omständigheter som inte överensstämmer med kommissionens slutsatser i detta skede, och därmed påverka kommissionens bedömning i ett eventuellt beslut i någon riktning, åtminstone vad avser allvaret och varaktigheten av det ågerande som har lagts företaget till last, och därmed även nivån på böterna. Möjligheten att en handling som inte lämnats ut skulle ha kunnat påverka förfarandet, och innehållet i kommissionens beslut kan enbart fastställas efter en provisorisk bedömning av viss bevisning som ger vid handen att de handlingar som inte lämnades ut hade kunnat få en betydelse – med hänsyn till dessa bevis – som det inte bör bortses ifrån.

Ett åsidosättande av rätten att få tillgång till handlingarna i ärendet kan medföra att ett beslut av kommissionen ogiltigförklaras helt eller delvis enbart om det berörda företaget eller de berörda företagen inte har beviljats vederbörlig tillgång till handlingarna i utredningen under det administrativa förfarandet, och därmed har hindrats från att få kännedom om handlingar som kunde ha varit till nytta för deras försvar, och deras rätt till försvar därmed har åsidosatts. Ett sådant fall föreligger om det finns minsta möjlighet att det administrativa förfarandet skulle ha fått en annan utgång om en handling hade lämnats ut, och det berörda företaget därmed hade kunnat åberopa handlingen under nämnda förfarande.

(se punkterna 224–226 och 237)

10. Tillgången till akten hör till de processrättsliga skyddsregler som syftar till att skydda rätten till försvar, och ett åsidosättande av rätten till insyn i kommissionens akt under det förfarande som leder fram till ett beslut kan i princip utgöra grund för ogiltigförklaring av detta beslut, då beslutet innebär att det berörda företagens rätt till försvar har åsidosatts.

En påstådd kränkning av rätten till försvar ska prövas mot bakgrund av de specifika omständigheterna i varje enskilt fall, eftersom den i huvudsak är beroende av de anmärkningar som kommissionen har anfört för att fastställa den överträdelse

som det berörda företaget anklagas för. Således ska en kortfattad prövning göras av de anmärkningar i sak som kommissionen har anfört i meddelandet om invändningar och i det angräpnade beslutet.

Om kommissionen, under det administrativa förfarande som föregår antagandet av ett beslut varigenom sanktionsåtgärder vidtas mot ett företag, inte upprättat någon förteckning över handlingarna i akten och inte överlämnar samtliga handlingar som kommissionen har tillgång till utan endast handlingar till företagets nackdel utan att uppmana företaget att ta del av samtliga handlingar i kommissionens lokaler, är det administrativa förfarandet rättsstridigt. Det slutliga beslutet ska dock inte ogiltigförklaras om det inte styrks att företaget inte har getts möjlighet att göra en undersökning av samtliga de handlingar som förekommer i utredningsakten och som kan vara relevanta vid dess försvar. Detta gäller även om det, inom ramen för en talan vid domstol mot det angräpnade beslutet till följd av de åtgärder för processledning som beslutats i syfte att säkerställa en fullständig tillgång till handlingarna i akten, framkommer att en del av akten fattas.

gemenskapens konkurrensregler besluta om åtgärder för processledning avsedda att säkerställa en fullständig tillgång till handlingarna i akten, för att bedöma om kommissionens vägran att lämna ut eller översända en handling kan skada det aktuella företagens försvar. Då denna prövning är begränsad till en domstolskontroll av åberopade grunder är varken avsikten eller resultatet av denna att den ska ersätta en fullständig utredning i målet inom ramen för ett administrativt förfarande. Ett företag som har väckt talan försätts, genom att senare ta del av vissa handlingar i ärendet, inte därigenom i samma situation som om det hade kunnat grunda sig på samma handlingar i sina skriftliga och muntliga yttranden till denna institution. Om företaget får ta del av handlingarna under domstolsförfarandet, är det berörda företaget inte heller skyldigt att bevisa att kommissionens beslut hade fått ett annat innehåll om företaget hade haft tillgång till de handlingar som inte lämnades ut, utan företaget är endast skyldigt att bevisa att det kunde ha använt nämnda handlingar för sitt försvar.

(se punkterna 250 och 251)

(se punkterna 242, 246, 248, 250, 257, 259, 260, 263 och 264)

11. Tribunalen får inom ramen för en talan vid domstol mot ett beslut av kommissionen om böter för överträdelse av

12. När ett beslut av kommissionen i ett konkurrensärende ogiltigförklaras på grund av ett fel i förfarandet, har kommissionen rätt att anta ett nytt beslut, utan att ett nytt administrativt förfarande behöver inledas. Eftersom innehållet i det nya beslutet är nästan identiskt med innehållet i det tidigare

beslutet och samma skäl ligger till grund för dessa två beslut, omfattas det nya beslutet i samband med fastställandet av bötesbeloppet av de bestämmelser som gällde vid den tidpunkt då det tidigare beslutet antogs. Kommissionen återupptar nämligen förfarandet i det skede då felet i förfarandet begicks och antar ett nytt beslut, utan att göra någon ny bedömning av fallet mot bakgrund av de bestämmelser som inte förelåg vid den tidpunkt då det första beslutet antogs

den utgör en klar begränsning av konkurrensen.

(se punkterna 279, 280 och 284–286)

(se punkterna 270–272)

13. Ett avtal i vilket företag kommer överens om att reglera utsläppandet på marknaden i en medlemsstat av de varor som de framställer är ett avtal om marknadsuppdelning. Konkurrensbegränsande samverkan av detta slag förekommer emellertid bland de exempel på sådan samverkan som i artikel 81.1 c EG uttryckligen anges vara oförenlig med den gemensamma marknaden och klassificeras som uppenbara konkurrensbegränsningar som kommissionen i alla fall kan betraktas som allvarliga vid fastställandet av bötesbeloppet. Även om kommissionen inte kan dra slutsatsen att ett sådant avtal är hemligt av blott den omständigheten att det inte finns något officiellt protokoll, kan den ändå klassificera en sådan överträdelse som allvarlig, eftersom

14. För att beräkna varaktigheten av en överträdelse som har ett konkurrensbegränsande syfte, ska det enligt tribunalens rättspraxis endast fastställas hur länge detta avtal har funnits, det vill säga hur lång tid som förflutit mellan datumet då det ingicks och datumet då det upphörde. Överträdelsens varaktighet är ett rekvisit för begreppet överträdelse enligt artikel 81.1 EG, och bevisbördan för att styrka detta åvilar i första hand kommissionen. Det fordras härvid att kommissionen, när bevisning saknas som gör det möjligt att direkt fastställa överträdelsens varaktighet, åtminstone stöder sig på bevisning som hänför sig till omständigheter som ligger tillräckligt nära i tiden för att det rimligen ska kunna antas att överträdelsen fortsatt oavbrutet mellan två exakta dagar. Fördelningen av bevisbördan kan dock variera, eftersom de faktiska omständigheter som en part åberopar kan vara sådana att motparten tvingas lämna en förklaring eller en motivering, vid äventyr av att bevisbördan kan anses ha uppfyllts. Även om det antas att särskilda omständigheter kan föreligga under vilka omvänd bevisbörda kan gälla avseende varaktigheten av en överträdelse, kan härav inte slutsatsen dras att kommissionen, i ett beslut varigenom en överträdelse av artikel 81.1 EG fastställs,

kan avstå från att, på grundval av bevisning, ange när överträdelsen upphörde och lämna uppgifter avseende överträdelsens varaktighet som den eventuellt innehar.

(se punkterna 293–295 och 302)

15. Med begreppet dominerande ställning åsyftas en enhet som har en sådan ekonomisk styrka att den kan förhindra effektiv konkurrens på den relevanta marknaden genom att i hög grad agera oberoende av sina konkurrenter, kunder och i sista hand av konsumenterna. En enhet som innehar mer än 50 procent av marknaden, oavsett om den utgör en individuell enhet eller en kollektiv enhet, kan komma i åtnjutande av ett sådant oberoende.

En invändning att kommissionen inte har motiverat sitt beslut vad gäller ett företags dominerande ställning ska följaktligen underkännas om det i beslutet anges till exempel att nämnda företag innehar nästan 60 procent av den totala gemenskapsmarknaden.

(se punkterna 314–316)

16. En grund varigenom en sökande hänvisar till den argumentation som förts fram inom ramen för en annan talan som

väckts samma dag av samma sökande, av vilken relevanta sidor bifogats ansökan, kan inte tas upp till sakprövning, eftersom de väsentligaste faktiska och rättsliga omständigheter som talan grundas på inte framgår av innehållet i själva ansökan. Ansökan kan stödjas och kompletteras på särskilda punkter genom hänvisningar till bestämda avsnitt i handlingar som bifogats ansökan. Däremot kan inte en allmän hänvisning till andra skrivelser, även om de bifogats ansökan, avhjälpa det faktum att grundläggande uppgifter saknas i ansökan.

(se punkterna 317 och 318)

17. Att ett företag samarbetar med kommissionen vid dennas besök i företagets lokaler hör till företagets skyldigheter och kan således inte utgöra någon förmildrande omständighet som motiverar att de böter som åläggs för överträdelse av gemenskapens konkurrensregler sätts ned.

(se punkterna 331 och 333)

18. Vid fastställandet av böter för överträdelser av gemenskapens konkurrensregler ska kommissionen inte bara ta hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad och de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, utan även till det samman-

hang i vilket överträdelsen har ägt rum och säkerställa att dess åtgärder har en avskräckande effekt, framför allt vad beträffar sådana överträdelser som särskilt försvårar förverkligandet av gemenskapens mål. Följaktligen kan böter inte förlora sin bestraffande och avskräckande effekt, så snart det har fastställts att det berörda företaget har åsidosatt konkurrensrätten bland annat genom en allvarlig överträdelse, ens om

böterna åläggs genom ett beslut som antas efter en viss tid till följd av att ett första beslut har ogiltigförklarats.

(se punkterna 344 och 345)